

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar
Year: 5 - Number: 18, p. 63-72, Winter 2021

Özel Yetenekli Öğrenciler ile Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Mizah Tarzlarının Karşılaştırılması* Comparison of the Humor Styles of Gifted and Normally Developed Students

DOI: <https://doi.org/10.31455/asya.1036297>

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Geliş Tarihi / Article Arrival Date
14.10.2021

Makale Kabul Tarihi / Article Accepted Date
28.12.2021

Makale Yayın Tarihi / Article Publication Date
31.12.2021

Asya Studies

Dr. Ebru Burcu Çimili Gök
Öğretmen / Milli Eğitim Bakanlığı,
ebruburcu@gmail.com
ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0002-7656-4385>

Birsen Taşkıran
Öğretmen / Milli Eğitim Bakanlığı,
brsen_izmir@hotmail.com
ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0002-4082-6080>

Nilgün Azeken
Öğretmen / Milli Eğitim Bakanlığı,
nilgunazeken@gmail.com
ORCID ID
<https://orcid.org/0000-0003-1363-7433>

* "COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları: Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Araştırmaya tüm yazarlar eşit oranda katkı sağlamışlardır. Bu araştırmada 2020 yılı ve öncesi verileri kullanılmıştır. Makale, dergiye 2021 yılında gönderilmiştir. Bu sebeple geçmişe yönelik Etik Kurul Onayı alınmamış ve bu durum makale içinde ULAKBİM TR DİZİN kararına uygun şekilde "Etik Kurul Onay Bilgileri" bölümünde açıklanmıştır.

Öz

Mizah; okul ortamında çatışmaların çözümü, olumlu iklim yaratma, kişiler arası iletişimi kolaylaştırma gibi etkileri nedeniyle günlük yaşamda olduğu kadar okul ortamında da önemlidir. Mizahın kişileri mutlu etme, güldürme, neşelendirme gibi olumlu etkileri olduğu kadar incinme, dışlanma, yalnızlaşma gibi yıkıcı etkileri de gözlenebilmektedir. Mizahın okullarda nasıl bir etki ortaya çıkaracağı öğrencilerin mizah tarzlarıyla da ilgilidir. Bu çalışmada BİLSEM’de eğitim alan özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin mizah tarzlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi ve özel yetenekli öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrenciler arasındaki mizah tarzlarının karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline uygun bir şekilde hazırlanmıştır. Araştırmanın örneklemini kolay ulaşılabilir durum örneklemeyle yararlanılarak Antalya il merkezinden seçilen, yaşları 11 ile 14 arasında değişen 53’ü kız, 43’ü erkek olmak üzere toplam 96 ortaokul öğrencisinden oluşturulmuştur. Verilerin toplanmasında “Kişisel Bilgi Formu” ve “Mizah Tarzları Ölçeği (MTÖ)” kullanılmıştır. Verilerin analizinde t-testi, tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA), Post Hoc Scheffee testi yapılmış ve IBM SPSS 22.00 yazılımı kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin olumlu mizah tarzlarını, olumsuz mizah tarzlarına göre daha çok tercih ettikleri görülmüştür. Cinsiyetin mizah tarzları üzerinde etkisi incelendiğinde istatistiki açıdan anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Kişilik Geliştirici Mizah boyutunda özel yetenekli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilere göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülürken Saldırgan Mizah ile Yıkıcı Mizah boyutlarında ise normal gelişim gösteren öğrencilerin istatistiki puan değerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mizah Tarzları, Mizah, Özel Yetenekli Öğrenciler

Abstract

Humor is as important in the school environment as it is in daily life, due to its effects such as resolving conflicts in the school environment, creating a positive climate and facilitating communication between people. Humor has positive effects such as making people happy, laughing and cheering; destructive effects such as hurt, exclusion, and loneliness can also be observed. The effect of humor in schools is also related to the humor styles of the students.

In this study, it is aimed to examine the humor styles of the gifted secondary school students studying at BİLSEM according to some variables and to compare the humor styles between the gifted students and the students with normal development.

The research was prepared in accordance with the relational survey model, one of the quantitative research methods. The sample of the study consisted of a total of 96 secondary school students, 53 girls and 43 boys, aged 11 to 14, selected from the city center of Antalya, using easily accessible case sampling. "Personal Information Form" and "Humor Styles Questionnaire (HSQ)" were used to collect the data. In the analysis of the data, t-test, one-way analysis of variance (One Way ANOVA), Post Hoc Scheffee test and SPSS 22.0 software were used.

According to the findings of the research; It was seen that students preferred positive humor styles more than negative humor styles. When the effect of gender on humor styles is examined, no significant difference is observed. In the Personality Enhancer Humor dimension, it was observed that gifted students had a higher statistical value than the students with normal development, while the statistical point value of the students with normal development was found to be higher in the Aggressive Humor and Destructive Humor dimensions.

Keywords: Humor Styles, Humor, Gifted Students

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Çimili Gök, E. B.; Taşkıran, B. ve Azeken, N. (2021). Özel Yetenekli Öğrenciler ile Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerinin Mizah Tarzlarının Karşılaştırılması. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 5(18), 63-72.

GİRİŞ

Mizah, günlük yaşamın önemli bir parçası olarak görülür. Eğitimden sanata birçok alanda mizahi öğeler görülmektedir. Mizah; komik olduğu düşünülen bir şeyi algılama, görme ve anlatma yeteneği olarak tanımlandığı gibi eğlenme, gülme, şakalaşma ve bunun gibi davranışların, tutumların ve becerilerin ortaya konması olarak da tanımlanabilmektedir (Martin, 2001). Solomon (1996) ise mizahı bilişsel açıdan değerlendirilmiş ve bir durumu ya da şakayı açıklama ve algılama biçimi olarak tanımlamıştır. Diğer bir tanımda ise mizah umulmadık bir anda ve beklenmeyen bir şekilde meydana gelen bir durum olarak tanımlanmıştır (Oral, 1998). Aynı zamanda mizahın eleştirel bir davranış çeşidi olduğu da belirtilmektedir. Mizah, hayatın saçma ve gülünen yönlerini ortaya koyma sanatı olarak, bir yandan güldürmeyi amaçlarken diğer yandan da yaşamın gerçeklerini göstermektedir (Oruç, 2010). Yapılan tanımlardan yola çıkarak mizah için bilişsel süreçleri aktif kılan, güldürme amacının yanında hayatın gerçeklerini de gözler önüne seren, eleştirel bakış açısı da içeren bir tepki türüdür diyebiliriz.

İnsanların gelişim süreçlerinde farklı kritik dönüm noktaları vardır. Ergenlik dönemi de insan hayatının önemli dönüm noktalarından birisidir. Bu dönemle birlikte, çocuklarda yetişkinlerin anlayıp üretebildikleri tarzda bir mizah gelişimi görülmeye başlamaktadır. McGhee (1979) ergenlik dönemini mizah gelişiminde son evre olarak belirtmektedir. Führ (2001) de Piaget'nin soyut işlemler döneminde bulunan ergenlerin mental olarak iki farklı değişkeni aynı anda yönlendirebildiklerini, durumlar içindeki mantıksal tutarsızlıkları fark edebildiklerini ve davranışlarının olası sonuçlarını kestirebildiklerini dile getirmiştir. Soyut işlemler döneminde ergenler, soyut düzeyde fikirlerle ve kavramlarla oynanabildikleri için daha eleştirel ve esnek bir dünya görüşüne sahip olurlar (Führ, 2001). Ergenliğe geçişle birlikte çocukların, mantıksal tutarsızlıklara ve çıkarımsal düşünmeye dayanan soyut mizah tarzını anlamaya başladıkları görülür (McGhee, 1979). Ayrıca ergenlik döneminde ironi ve espri yapma yeteneği geliştikçe dalga geçme daha eğlenceli ve komik bir hâl almaktadır (Keltner, Capps, Young ve Heerey, 2001). Bunun sonucunda bazı durumlarda ergenlerin mizah adı altında şaka yapabilmek için akranlarıyla alay ettikleri ya da kusurlarıyla dalga geçtikleri görülebilmektedir (Unaran, 2018). Bu nedenlerden dolayı, ergenlik döneminde mizahın ne şekilde kullanıldığını görmek, mizahı gereken durumlarda etkili bir araç olarak kullanabilmek ve doğru bir şekilde yönlendirebilmek adına, ergenlik döneminde bulunan öğrencilerin mizah tarzlarının belirlenmesi önem taşımaktadır. Mizah ancak bu şekilde öğrenmeyi pekiştirici ve kişilik gelişimini destekleyici şekilde kullanılabilir.

Mizah ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, mizahın istenilen ve pozitif bir karakter özelliği olduğu ve bunun kişilerin psikolojiklerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır. Mizah yönü güçlü bireylerin özgüven, özerklik, iyimserlik ve öz saygı gibi istenilen bazı özelliklere sahip oldukları varsayılmıştır. Buna ek olarak mizahi yönü güçlü insanların stresle baş etmede başarılı olduğu, depresyon, endişe gibi istenmeyen psikolojik durumları daha az yaşadıkları, daha sağlıklı bir bedene sahip oldukları ve insanlarla iyi anlaştıkları düşünülmektedir (Kuiper ve Martin, 1998). Fakat mizahın bize sunduğu olumlu özelliklerin yanında farklı boyutlarının da olabileceği düşünülmüş ve bununla ilgili araştırmalar yapılmıştır. Mizahın tek boyutlu, tamamen olumlu, yararlı ve istendik bir karakter özelliği olduğu fikri yerini zamanla mizahın değişik içeriklerden oluşan çok yönlü bir kavram olduğu (Kuiper ve Martin, 1998) ve kullanılırken negatif olarak da sergilenebileceği düşüncesine bırakmıştır (Martin, 1998; Martin, Puhlik-Doris, Larsen, Grey ve Weir, 2003). Bu düşünce alan yazına çok boyutlu mizah modelini kazandırmıştır.

Çok boyutlu mizah duygusu modelini geliştiren Martin ve diğerleri (2003), bireylerin mizahı iletişim sürecinde farklı amaçlarla ve farklı biçimlerde kullanabilecekleri düşüncesini ileri sürmektedirler. Modelde insanların günlük hayatlarında mizah tercihlerini yansıtan dört temel tarz yer almaktadır. Mizah tarzları ölçeğinin iki alt boyutu (Katılımcı Mizah ve Kendini Geliştirici Mizah) olumlu; diğer iki alt boyutu (Yıkıcı Mizah ve Saldırgan Mizah) ise olumsuzdur.

Katılımcı Mizah; olumlu ve sağlıklı bir mizah tarzıdır. Bu tarza sahip bireyler, etkileşimde bulunurken kaygı, korku ve gerilimleri azaltarak olumlu bir iletişim ortamı oluştururlar. Bir arada oldukları bireyleri eğlendirmek için komik ifadeler kullanma hatta kendisiyle ilgili espriler yapma özellikleri gösterirler. Fakat bu kişiler mizahı kullanırken kendisi ve başkaları hakkında hakaret edici ve küçük düşürücü sözler kullanmamaktadırlar (Martin vd., 2003).

Kendini Geliştirici Mizah; olumlu ve sağlıklı bir mizah anlayışı olmakta ve negatif durumlarla mücadele etmek için mizahın kullanılması şeklinde ifade edilebilir. Bu mizah tarzı bireyin kendisinin ve diğer kişilerin de ihtiyaçlarını gözeterek kaygıyla ve diğer bireysel problemleriyle mücadele etmede, olumsuz hislerini azaltmada tercih ettikleri bir türdür (Martin vd., 2003). Bu bireyler mizahı, aşırı üzücü

durumlar karşısında gerçekleri çarpıtmadan negatif hislerinden uzaklaşmak için sağlıklı bir savunma mekanizması olarak tercih etmektedirler (Yerlikaya, 2009).

Saldırgan Mizah; olumsuz bir mizah türüdür. Bu mizah türünde kişiler, öfke hislerini mizah aracılığı ile dışa vururken iletişimde buldukları kişileri kırmaya yönelik bir lisan kullanmaktadırlar. Bu durumun kişilere bir yararı olmadığı gibi bireylerle olan ilişkileri de kötü etkilemektedir (Martin vd.2003). Saldırgan Mizah türünde; alay eden, dalgacı, sataşmacı, karşısındakine değer vermeyen, küçümseyen, cinsel ya da ırkçılık söylemleri içeren bir mizah anlayışı vardır (Kazarian ve Martin, 2004). Sosyal açıdan hoş karşılanmayan ve uyumsuz olarak sınıflandırılan bu mizah tarzını kişiler, üstünlük taslama ve haz duyguları için kullanılmaktadırlar. Bu bireyler olumsuz mizah ifadelerinin başkalarını nasıl etkileyeceğini önemsemeden onları inciterek ya da kendilerinden uzaklaştırarak iletişim kurmaktadırlar (Martin, 2007).

Kendini Yıkıcı Mizah; olumsuz ve sağlıksız bir mizah türüdür. Bu mizah türünü kullanan kişiler, kendileriyle dalga geçmeyi ve küçük duruma düşmeyi, içinde buldukları topluluk tarafından kabul edilmenin ya da benimsenmenin bir yöntemi olarak görürler (Martin vd., 2003). Bu mizah tarzını tercih eden bireyler aynı zamanda mizahı, problemlerine yapıcı çözümler üretmekten kurtulmak ya da negatif hislerinin ardında yatan gerçek sorunları saklamak için kullanırlar (Kazarian ve Martin, 2004). Kendini yıkıcı mizah tarzını tercih eden bireyler oldukça komik ve esprili gibi dursalar da aslında mizahı kullanışlarının ardında bir tür uzaklaşma, duygu boyutunda bir gereksinim ya da öz güven eksikliği gibi faktörler yer almaktadır (Yerlikaya, 2009).

Mizahın farklı boyutları olduğu gibi mizah duygusunun farklı değişkenlere bağlı olarak şekillendiği de öngörülmüş ve mizah boyutları farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Üzerinde inceleme yapılan değişkenlerden birisi de zekâdır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, zekânın mizah duygusuyla ilişkili olduğu görülmektedir. Mizahı tanımlayan ya da anlamlandırabilen bireylerin, komik bir durum, karikatür veya espriyi algılayabildiği düşünülmektedir. Bu önermeden yola çıkarak çalışmalar bilişsel zekâsı yüksek kişilerin karmaşık şaka, karikatür ve diğer mizahi öğeler içeren durumları kavradığını göstermektedir (Pinderhughesve Zigler, 1985; Wierzbicki veYoung, 1978). Buna ek olarak özel yetenekli çocukların mizah kabiliyetlerinin akranlarından ileri olduğu (Renzulli, Smith, White, Callahan, Hartman ve Westberg, 2002) ve bu çocukların mizahı daha sık kullandıkları vurgulanmaktadır (Ziv, 1990). Zekâ düzeyi yüksek olan özel yetenekli kişilerin toplumdaki oranı yaklaşık %2'dir. Konunun uzmanları özel yetenekli bireyleri “yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren” bireyler olarak tanımlamaktadırlar (Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, 2016). Türkiye’de özel yetenekli öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerinin sağlanması amacıyla illerde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) açılmıştır. Bilim ve Sanat Merkezleri; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin sahip oldukları becerilerinin artırılması, bilimsel düşünme ve davranışlarla estetik değerleri birleştirilmesi, üreten, sorunları çözen insanlar olmalarını, gerçek hayattan öğrenme imkânları sunan ve özel eğitim etkinlikleri sağlayan kurumlar olarak ifade edilmektedir (Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi, 2016).

Mizaha kişiler arası iletişimi ve sosyal ilişkileri kolaylaştırması, yaşamı renklendirmesi, kişileri eğlendirip rahatlatmasıyla yaşamın her alanında karşılaşılmaktadır (Recepoglu, 2011). Olumlu duygular yaşattığı gibi olumsuz duygularda yaşatabilen mizah, günlük hayatın akışında yer aldığı kadar iş ortamlarında da yer almaktadır. Okul ortamında yapılan mizahın içeriğinin ise genellikle mutlu olma, hoşça vakit geçirme ve stres atmayla ilgili olduğu görülmüştür (Şahin, 2016). Olumlu duygular yaratan pozitif bir mizah, okullarda yaşanan birçok sorunu çözebilecek önemdedir. Kişilerin mizah tarzları mizahın olumlu ya da olumsuz yaşanacak sonuçları üzerinde etkili olacaktır. Bu araştırma özel yetenekli tanısı alıp BİLSEM’de öğrenim gören ortaokul öğrencileri ile normal gelişim gösteren ortaokul öğrencileri arasında bazı değişkenlere göre mizah tarzları açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Alt Problemler

1. Öğrencilerin mizah tarzları hangi düzeydedir?
2. Öğrencilerin mizah tarzları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Öğrencilerin mizah tarzları özel yetenek tanısı alma ya da almama durumuna göre farklılık göstermekte midir?
4. Öğrencilerin mizah tarzları Sınıf seviyesine göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu araştırmada nicel araştırmalarda iki ya da daha çok sayıda değişken arasındaki ilişkiyi tespit etmek ve tanımlamak (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün ve Karadeniz, 2016) için tercih edilen ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelinde evrenden seçilecek bir örneklem üzerinde “geçmişte ya da günümüzdeki bir durumu var olduğu şekliyle” betimleme amacıyla tarama yapılarak elde edilen bulgular tüm evrene genellenir. İlişkisel tarama modelinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği; değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılır (Karasar, 2011). Bu araştırmada cinsiyet, özel yetenek durumu ve sınıf seviyeleri bağımsız değişken olarak alınarak bunların öğrencilerin mizah tarzlarına etkisi betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Antalya ilinde 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören özel yetenekli tanısı almış (BİLSEM’e kabul edilmiş) ve normal gelişim gösteren 96 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemde 46 öğrenci normal öğrenimlerine ek olarak BİLSEM’e devam etmekte, 50 öğrenci ise sadece normal öğrenim görmektedir. Araştırma grubunun 53’ü kız öğrenci, 43’ü ise erkek öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma grubunda kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniği tercih edilmiştir. Araştırmacıya hız kazandıran ve zamandan tasarruf etmesini sağlayan (Yıldırım ve Şimşek, 2011) kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi araştırmacının hedefi olan evrenden örneklemini oluştururken ulaşabileceği en kolay ögelere yönelmesi olarak tanımlanabilir (Patton, 2005). Bu araştırmada örneklemde yer alan öğrencilerin belirlenmesinde, Antalya İlindeki iki farklı okul türünden kolay ulaşılabilir okullar tercih edilmiştir. Tablo 1’de çalışma grubunun genel özellikleri verilmiştir.

Tablo1: Örneklem Grubunun Genel Özellikleri

Değişken	Değişken Parametresi	n	%
Cinsiyet	Kız	53	55,2
	Erkek	43	44,8
Sınıf Kademesi	5.sınıf	31	32,2
	6.sınıf	33	34,3
	7.sınıf	21	21,8
	8.sınıf	11	11,4
Özel Yetenek Durumu	Özel Yetenekli	46	47,9
	Normal Gelişim Gösteren	50	52,1

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerle ilgili veriler yer almaktadır. Buna göre özel yetenekli çocukların %55,2’si kız, %44,8’i erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem grubunun %47’sini özel yetenekli öğrenciler, %52’sini ise normal gelişim gösteren öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin 31’i 5.sınıfta, 33’ü 6. sınıfta, 21’i 7. sınıfta, 11’i ise 8. sınıfta öğrenim görmektedir. Örneklemdeki sınıf düzeylerine göre öğrenci sayıları belirlenirken BİLSEM’de öğrenim gören öğrenci mevcutları dikkate alınmıştır. Bu nedenle sınıf seviyeleri arasında sayı bakımından farklılık görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aşamasında “Mizah Tarzları Ölçeği” tercih edilmiştir. Martin, Puhlik-Doris, Larsen, Gray ve Weir’in (2003) yaptığı çalışmalar sonucunda geliştirilen “Mizah Tarzları Ölçeği” Yerlikaya (2003) tarafından uyarlama çalışması yapılarak Türkçe alanyazına kazandırılmıştır. “Mizah Tarzları Ölçeği” dört farklı alt boyutta, toplanan 32 madde içermektedir. Ölçeğin boyutları; Kendini Geliştirici, Katılımcı, Kendini Yıkıcı ve Saldırgan Mizah olarak adlandırılmaktadır. Bu araştırmada Mizah Tarzları ölçeğinin tümü için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .81, Kendini Geliştirici Mizah için .78, Katılımcı Mizah için .74, Kendini Yıkıcı için .67 ve Saldırgan Mizah için .69 olarak bulunmuştur.

Kendini Geliştirici Mizah 2, 6, 10, 14, 18, 22, 26 ve 30. maddelerden, Katılımcı Mizah 1, 5,9, 13, 17, 21, 25 ve 29. maddelerden, Kendini Yıkıcı Mizah 4, 8, 12, 16, 20, 24, 28 ve 32. maddelerden ve Saldırgan Mizah 3, 7,11, 15, 19, 23, 27 ve 31.maddelerden oluşmaktadır. Ölçme aracı “1= Kesinlikle Katılmıyorum” ve “7= Tamamıyla Katılıyorum” biçiminde puan verilen yedili Likert tipi dereceleme tercih edilmiştir. Ölçekteki alt boyutlardan alınabilecek en az ve en fazla puanlar 7 ile 56 arasındadır. Bu

puanların yüksekliği, ilgili mizah tarzının kullanım sıklığını ortaya koymaktadır. Ölçeğin iç tutarlık katsayıları. 69 ile. 78 arasında değerler almaktadır (Yerlikaya, 2003).

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, SPSS 22.00 istatistik paket programı kullanılmıştır. Demografik değişkenler için frekans ve yüzde analizi, ölçek maddelerini istatistiksel olarak yorumlayabilmek için betimsel istatistikler (aritmetik ortalamalar ve standart sapmaları) hesaplanmıştır. Mizah tarzı boyutlarında cinsiyete ve özel yetenekli tanısı alıp almadığına göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için parametrik testlerden ilişkisiz örneklem için t-testi kullanılmıştır. Öğrencilerin sınıf seviyelerinin mizah tarzı boyutları üzerine etkisini belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Yapılan ANOVA analizi sonucunda anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ise Post Hoc Scheffé testi yapılmıştır.

Etik Kurul İzni

Bu araştırmada 2020 yılı ve öncesi verileri kullanılmıştır. Bu sebeple geçmişe yönelik Etik Kurul Onayı alınmamıştır. Araştırmada tüm yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, özel yetenekli öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin mizah tarzlarının cinsiyet ve sınıf seviyeleri değişkenine göre incelenmesine ait istatistiksel veriler yer almaktadır. Öğrencilerin mizah boyutlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Mizah Boyutlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Boyutlar	$\bar{X}$	S
Kişilik Geliştirici Mizah	4,36	1,01
Katılımcı Mizah	4,68	1,01
Yıkıcı Mizah	3,10	.86
Saldırgan Mizah	3,03	1,01

Tablo 2’ye bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin en yüksek ortalamayla katılım sağladığı boyutun Katılımcı Mizah ($\bar{x}$ =4,68, S=1,01) boyutu olduğuna ulaşılmıştır. Bu boyutu sıra ile Kişilik Geliştirici Mizah ($\bar{x}$ =4,36, S=1,01), Yıkıcı Mizah ($\bar{x}$ =3,10 S=0,86) ve Saldırgan Mizah ($\bar{x}$ =3,03, S=1,01) boyutları izlemiştir. Tablodan elde edilen bulgular incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin olumlu mizah tarzlarını, olumsuz mizah tarzlarına göre daha çok tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 3’te öğrencilerin mizah tarzları boyutlarının cinsiyete göre karşılaştırılması amacı ile yapılan t testi analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Mizah Tarzları Boyutlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	S	SD	t	p
Kişilik Geliştirici	Kız	53	4,18	1,09	94	1,95	.05
	Erkek	43	4,58	.86			
Katılımcı	Kız	53	4,77	.95	94	1,01	.31
	Erkek	43	4,56	.08			
Yıkıcı	Kız	53	2,90	.76	94	2,64	.1
	Erkek	43	3,36	.91			
Saldırgan	Kız	53	2,84	.99	94	2,04	.44
	Erkek	43	3,26	1,01			

Tablo 3’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin yalnızca Kişilik Geliştirici Mizah [$t_{(94)}=1,95$; $p<.05$] tarzında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Erkek öğrencilerin Kişilik Geliştirici Mizah boyutu kız öğrencilere göre daha yüksek değerdedir. Başka bir ifadeyle erkek öğrenciler Kişilik Geliştirici Mizah boyutunu kullanmaya daha yatkındır. Bu araştırmanın bulgularına ek olarak öğrencilerin Katılımcı Mizah [$t_{(94)}=1,01$; $p>.31$], Yıkıcı Mizah [$t_{(94)}= 2,64$ $p>.10$] ve Saldırgan Mizah

[$t_{(94)}=2,04$; $p>.44$] alt boyutlarından aldıkları puanlar ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 4'te özel yetenekli öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin mizah tarzlarının karşılaştırılması amacıyla yapılan t-testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4: Özel Yetenekli Öğrenciler ile Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Mizah Tarzları Puan İlişkisinin Bağımsız T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Grup	n	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
Kişilik Geliştirici	Özel Yetenekli Öğrenci	46	4,65	1,08	94	2,75	.007
	Normal Öğrenci	50	4,10	.87			
Katılımcı	Özel Yetenekli Öğrenci	46	4,82	1,18	94	1,27	.208
	Normal Öğrenci	50	4,55	.83			
Yıkıcı	Özel Yetenekli Öğrenci	46	2,85	.86	94	4,18	.010
	Normal Öğrenci	50	3,33	.80			
Saldırgan	Özel Yetenekli Öğrenci	46	2,85	.90	94	2,83	.006
	Normal Öğrenci	50	3,33	.97			

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin Katılımcı Mizah tarzlarında [$t_{(94)}= 1.27$; $p>.05$] anlamlı bir farklılık görülmezken diğer alt boyutlarda anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Kişilik geliştirici mizah [$t_{(94)}= 2,75$; $p<.05$] boyutunda özel yetenekli öğrencilerin ($\bar{x}=4.65$, $S=1,08$) normal gelişim gösteren öğrencilere göre ($\bar{x}=4.10$, $S=.87$) daha yüksek değer aldığı görülmektedir. Bu durum özel yetenekli öğrencilerin normal gelişim gösteren öğrencilere göre bu alt boyutu daha çok tercih ettiklerini göstermektedir. Saldırgan Mizah [$t_{(94)}=2,83$; $p<.05$] boyutunda normal gelişim gösteren öğrencilerin ($\bar{x}=3.33$, $S=.97$) puan değeri özel yetenekli öğrencilerin ($\bar{x}=2.85$, $S=.90$) puan değerinden daha yüksek bulunmuştur. Yıkıcı mizah [$t_{(94)}= 4,18$; $p<.05$] boyutlarında ise normal gelişim gösteren öğrencilerin ($\bar{x}=3.33$, $S=.80$) puan değeri özel yetenekli öğrencilerin ($\bar{x}=2.85$, $S=.86$) puan değerinden daha yüksek bulunmuştur. Bu durum normal gelişim gösteren öğrencilerin özel yetenekli öğrencilere göre olumsuz mizah anlayışını içeren saldırgan ve yıkıcı mizah tarzlarını daha çok tercih ettiklerini göstermektedir.

Tablo 5'te öğrencilerin mizah tarzları boyutlarının sınıf seviyelerine göre karşılaştırılması amacı ile yapılan ANOVA sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 5: Mizah Tarzları Puanlarının Öğrencilerin Sınıf Seviyelerine Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Sınıf Seviyesi	n	$\bar{X}$	S	SD	F	p	Anlamlı Fark (Scheffe)
Kişilik Geliştirici Mizah	A.5.sınıf	31	4,27	1,04	3-92	.216	.885	-
	B.6. sınıf	33	4,44	1,09				
	C.7. sınıf	21	4,43	0,81				
	D.8 sınıf	11	4,25	1,11				
Katılımcı Mizah	A.5.sınıf	31	5,01	0,98	3-92	5,345	.002	A-D
	B.6. sınıf	33	4,85	1,1				
	C.7. sınıf	21	4,36	0,8				B-D
	D.8 sınıf	11	3,82	0,52				
Yıkıcı Mizah	A.5.sınıf	31	2,91	0,78	3-92	1,103	.352	-
	B.6. sınıf	33	3,08	0,99				
	C.7. sınıf	21	3,3	0,79				
	D.8 sınıf	11	3,34	0,73				
Saldırgan Mizah	A.5.sınıf	31	2,63	0,98	3-92	9,148	.000	A-C
	B.6. sınıf	33	2,75	0,96				
	C.7. sınıf	21	3,73	0,76				B-C
	D.8 sınıf	11	3,68	0,74				

Tablo 5'ten elde edilen bulgulara göre mizah tarzları ölçeğinden alınan puan ortalamasının sınıf seviyeleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda Kişilik Geliştirici [$F_{(3,92)}=0,216$; $p>.05$] ve Yıkıcı Mizah [$F_{(3,92)}=1.103$; $p>.05$] alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ancak Katılımcı Mizah [$F_{(3,92)}=5,345$; $p<.05$] ve Saldırgan Mizah [$F_{(3,92)}=9,148$; $p<.05$] alt boyutunda sınıf seviyelerinin ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koyabilmek amacıyla Post-Hoc Scheffe testi uygulanmıştır. Scheffe testi sonuçlarına göre Katılımcı Mizah boyutunda 5.sınıfta okuyan öğrenciler ($\bar{x}=5,01$, $S=.98$) ve 6.sınıfta okuyan öğrenciler, ($\bar{x}=4,85$, $S=1,10$) 8. sınıfta okuyan öğrencilere ($\bar{x}=3,82$, $S=.52$) göre daha yüksek puana sahiptir. Saldırgan Mizah boyutunda 5.sınıfta okuyan öğrenciler ($\bar{x}=2,63$, $S=.98$) ve 6.sınıfta okuyan öğrenciler ($\bar{x}=2,75$, $S=.96$), 7. sınıfta okuyan öğrenciler ($\bar{x}=3,73$, $S=.76$) ve 8. sınıfta okuyan öğrencilere ($\bar{x}=3,68$, $S=0,74$) göre daha yüksek puana sahiptir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğrencilerden elde edilen mizah boyutlarına ilişkin bulgulara göre öğrencilerin olumlu mizah tarzlarını (Kişilik Geliştirici ve Katılımcı Mizah), olumsuz mizah tarzlarına (Yıkıcı ve Saldırgan Mizah) göre daha çok tercih ettiği görülmektedir. Mizahın olumlu kullanımı kişiler arası ilişkileri kolaylaştırmakta ve gerginliği azalmaktadır. Bu durumun, çatışmaların yoğun olarak yaşandığı ergenlik döneminde olumlu etki yaratacağı öngörülmektedir. Ergenlik döneminde olumlu mizah tarzının daha çok kullanıldığı sonucuna ulaşılmış başka çalışmalarda vardır. Kırkbir, Altınışik, Zengin ve Çelik'in (2021) spor eğitimi alanında üniversite öğrencileri örneklemini ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin olumlu mizah tarzları puanlarının, olumsuz mizah tarzları puanından daha yüksek düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler ile alanyazında yer alan veriler paralellik göstermektedir (Akkaya, 2011; Altinkurt ve Yılmaz, 2011; Avcı, 2009; Yerlikaya, 2009).

Mizah tarzlarının cinsiyete göre değişimi ile ilgili bulgulara göre Kişilik Geliştirici Mizah boyutunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek oranda bu boyutu tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Erözkan'ın (2009) üniversite öğrencilerinin mizah tarzlarına ilişkin yaptığı çalışmada da benzer bulgular elde edilmiştir. Erözkan'ın (2009) çalışmasında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre kişilik geliştirici mizah tarzında daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmüştür. Yapılan çalışmaların bulgularından yola çıkılarak erkek öğrencilerin "Kişilik Geliştirici Mizah" tarzını benimsemelerinde; akranları tarafından anlaşılma, takdir edilme, kendini gösterebilme ve kendilerinden söz ettirme çabalarının etkili olduğu düşünülmektedir. Olumlu mizah tarzlarından biri olan Kişilik Geliştirici Mizah, karşılaşılan güçlüklerle mizah aracılığı ile başa çıkma yolları sunmaktadır.

Mizah Tarzları Ölçeğinin Katılımcı, Yıkıcı ve Saldırgan Mizah alt boyutlarında ise cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Cinsiyet ile mizah arasındaki ilişki açısından alanyazın incelendiğinde farklı bulgulara ulaşılmıştır. Akyol (2011), Ay, Gökler ve Koçak (2013), Moore, Griffiths ve Payne (1987) ve Özkan'ın (2008) çalışmalarında cinsiyet ile mizah tarzları arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Diğer yandan Abel (2002) ile Abel ve Maxwell'in (2002) çalışmalarında cinsiyet ile mizah tarzları açısından anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Çalışmada, Kişilik Geliştirici mizah boyutunun erkekler lehine anlamlı sonuca elde edilmesi, diğer üç alt boyutta ise anlamlı bir farklılık elde edilmemesi günümüzde değişen cinsiyet rollerinin bir sonucu olarak düşünülebilir. Cinsiyet rollerindeki değişimin toplum yaşamını etkilediği gibi mizahın kullanım alanını da değiştirmiş olduğu görülmektedir.

Özel yetenekli ve normal gelişim gösteren öğrenciler arasında mizah tarzlarına ilişkin bulgulara göre Kişilik Geliştirici Mizah özel yetenekli bireylerde daha yüksekken Saldırgan ve Yıkıcı Mizah normal gelişim gösteren bireylerde daha yüksektir. Bu durum özel yetenekli bireylerin olumlu mizahı daha baskın kullanırken normal öğrenim gören öğrencilerin olumsuz mizahı daha baskın kullandığını göstermektedir. Alanyazında elde edilen verileri destekleyen çalışmalar mevcuttur. Benzer örneklem grubu ile çalışan Shade (1991) tarafından elde edilen veriler incelendiğinde özel yetenekli öğrencilerin normal gelişim gösteren akranlarına göre mizahı kullanma ve anlama açısından daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmektedir. Ulus, Yaman ve Yalçıntaş Sezgin'in (2019) çalışmalarında ise özel yetenekli öğrencilerin mizahın farklı boyutlarında (mizahı beğenme, mizahla başa çıkma ve mizahı anlama) normal gelişim gösteren öğrencilerden farklılaştığı görülmektedir. Bununla birlikte üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada zekâ ile mizah üretme arasında ilişki bulunmuştur (Howrigan ve MacDonald, 2008). Benzer şekilde Masten (1986) yüksek öğrenim öğrencileri ile yaptığı çalışmada akademik başarı ile mizahı anlama ve üretme arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Diğer

yandan alanyazında zekâ ve mizah arasında pozitif ilişki bulunmayan çalışmalar da bulunmaktadır (Cunningham, 1962; Erickson, 1977; McGhee, 1980).

Çalışmada sınıf seviyeleri arasında mizah tarzları boyutları incelendiğinde Katılımcı ve Saldırgan Mizah alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu durum yaş seviyelerine göre mizah tarzlarının farklılaştığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

ÖNERİLER

Uygulayıcılar İçin Öneriler

Olumlu mizah; çocuğun düşüncesini örgütleme, ifade etme yeteneğini geliştirmesine katkı sağlarken aynı zamanda olumlu sosyal ilişkilerde geliştirmesine yardımcı olur. Öğrencilerin olumlu mizah tarzlarını daha çok kullanabilmeleri için, okullarda mizah içerikli etkinlikler planlanabilir. Mizahın olumlu yanını ön plana çıkaran kitaplar okunması ya da mizahi öğeler içeren etkinlikler tasarlanması öğrencilerin olumlu mizah tarzlarında farkındalık geliştirmelerini sağlayabilir.

Eğitim öğretim sürecinde, öğrencilerin mizahın olumlu etkilerini yansıtabilecekleri eğitim ortamlarının oluşturulması sürece olumlu katkı sağlayacaktır. Küçük yaşlardan itibaren bireyin maruz kaldığı uyarıcıların özenle seçilmesi, okunan kitap ve izlenen filmlerin doğru seçimi olumlu mizah gelişimini sağlayabilir. Böylece birey ergenlik dönemine geldiğinde dönemin özellikleri içerisinde yer alan çatışmaların üstesinden olumlu bakış açısı ile daha kolay başa çıkabilir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

Öğrencilerin mizah tarzları özel yetenek tanısını aldıkları alana göre (bilim ya da sanat) karşılaştırılabilir.

Bu araştırma aynı örnekleme nitel desende de çalışılarak elde edilen sonuçların nedenleri ve öğrencilerin mizah tarzları derinlemesine ortaya konabilir.

Etik Kurul Onay Bilgileri

Bu çalışmada 2020 yılı ve öncesi verileri kullanılmıştır. Çalışma Asya Studies dergisine 2021 yılında gönderilmiştir. Bu sebeple geçmişe yönelik Etik Kurul Onayı alınmamıştır. İlgili beyan Asya Studies dergisine iletilmiştir.

KAYNAKÇA

- Abel, M. H. (2002). Humor, Stressand Coping Strategies Humor. *International Journal of Humor Research*, 15(4), 365-381.
- Abel, M. H. ve Maxwell, D. (2002). Humor and Affective Consequences of A Stressful Task. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 21(2), 165-190.
- Açıkgöz, M. (2016). Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlık ile Mizah Tarzları ve Mutluluk Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Prof. Dr. Şükrü Uğuz), Mersin: Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akkaya, M. (2011). Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri İle Mizah Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (İstanbul İli Şişli İlçesi Örneği), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Prof. Dr. Selahattin Turan), İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akyol, Ü. (2011). Ergenlerde İletişim Becerilerinin Yordayıcıları Olarak Öz-Duyarlılık ve Mizah Tarzları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Sabahattin Deniz), Muğla: Muğla Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altınkurt, Y. ve Yılmaz, K. (2011). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Mizah Tarzları. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 0(1), 1-8.
- Avcı, M. (2009). Çocuk Suçluluğunun Toplumsal Nedenleri (Erzurum İli Örneği), (Yayımlanmamış Doktora Tezi), (Danışman: Prof. Dr. Hüseyin Akyüz), Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ay, Ö.; Gökler, R. ve Koçak, R. (2013). Mizah Tarzları, Yaratıcılık ve Yaşam Doyumu: Ortaöğretim Öğrencileri Üzerinde Bir İnceleme. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 6(6), 739-767.
- Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi (2016). *Tebliğler Dergisi*, 79(2710), 448-473.
- Büyüköztürk, Ş.; Çakmak, E. K.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Cunningham, A. (1962). Relation of Sense of Humor to Intelligence. *Journal of Social Psychology*, 0(57), 143-147.
- Erözkan, A. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Kişiler Arası İlişki Tarzları ve Mizah Tarzları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(26), 56-66.
- Führ, M. (2001). Some Aspects of Form and Function of Humor in Adolescence. *Humor. International Journal of Humor Research*, 14(1), 25-36.
- Howrigan, D. P. ve MacDonald, K. B. (2008). Humor as a Mental Fitness Indicator. *Evolutionary Psychology*, 6(4), 652-666.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kazarian, S. S. ve Martin, R. A. (2004). Humor Styles, Personality and Well-Being Among Lebanese University Students. *European Journal of Personality*, 18(3), 209-219.
- Keltner, D.; Capps, L.; Kring, A. M.; Young, R. C. ve Heerey, E. A. (2001). Just Teasing: A Conceptual Analysis and Empirical Review. *Psychological Bulletin*, 0(127), 229-248.
- Kırkibir, F.; Altınışık, Ü.; Zengin, S. ve Çelik, A. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Mizah Tarzlarının İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(1), 42-54.
- Kuiper, N. A. ve Martin R. A. (1998). Is Sense of Humor A Positive Personality Characteristic. (Ed. Ruch, W.) *The Sense of Humor* içinde (s. 160-178). New York: Mouton de Gruyter.
- Martin R. A. (1998). Approaches to the Sense of Humor: A Historical View. (Ed. Ruch, W.) *The Sense of Humor* içinde (s. 15-62). New York: Mouton de Gruyter.
- Martin, R. A. (2001). Humor, Laughter and Physical Health: Methodological Issues and Research Findings. *Psychological Bulletin*, 127(4), 504-519.
- Martin R. A. (2007). *The Psychology of Humor: An Integrative Approach*. San Diego, CA: Elsevier Academic Press.
- Martin, R. A.; Puhlik-Doris, P.; Larsen, G.; Gray, J. ve Weir, K. (2003). Individual Differences of Uses of Humor and Their Relation to Psychological Well-Being: Development of the Humor Styles Questionnaire. *Journal of Research in Personality*, 37(1), 48-75.
- Masten, A. S. (1986). Humor and Competence in School-aged Children. *Child Development*, 57(2), 461-473.
- McGhee, P. E. (1979). *Humor: Its Origin and Development*. San Francisco: W. H. Freeman.
- McGhee, P. E. (1980). Development of the Sense of Humour in Childhood: A Longitudinal Study. (Eds. P. E. McGhee ve A. J. Chapman). *Children's Humour* içinde (s. 213-236). Chichester, England: Wiley.
- Moore, T. E.; Griffiths, K., ve Payne, B. (1987). Gender, Attitudes Towards Women, and the Appreciation of Sexist Humor. *Sex Roles*, 16(9-10), 521-531.
- Oral, G. (2004). Ergenlikte Mizah Ölçeği. *Eğitim ve Bilim*, 29(133), 20-27.
- Oruç, Ş. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Mizah Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Tutumlarına Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0(3), 56-73.
- Özkan, H. İ. (2008). Öğretmen ve Öğrencideki Mizah Anlayışının Sınıf Atmosferine Etkisi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hasan Yılmaz), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative Research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Pinderhughes, E. E. ve Zigler, E. (1985). Cognitive and Motivational Determinants of Children's Humor Responses. *Journal of Research in Personality*, 19(2), 185-196.
- Recepoğlu, E. (2011). Öğretmen Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Mizah Tarzları ile Öğretim Liderliği Davranışları ve Okulun Örgütsel Sağlığı Arasındaki İlişki, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), (Danışman: Prof. Dr. Servet Özdemir), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Renzulli, J. S.; Smith, L. H.; White, A. J.; Callahan, C. M.; Hartman, R. K. ve Westberg, K. L. (2002). *Scales for Rating the Behavioral Characteristics of Superior Students*, (Rev. ed.). Mansfield Center, CT: Creative Learning Press.
- Shade, R. A. (1991). Verbal Humor in Gifted Students and Students in the General Population: A Comparison of Spontaneous Mirth and Comprehension. *Journal for the Education of the Gifted*, 14(2), 134-150.
- Solomon, J. (1996). Humor and Aging Well. *American Behavioral Scientist*, 39(3), 249-272.

- Şahin, A. (2016). İlköğretim Kurumu Yöneticilerinin Yönetmelik İlişkilerinde Kullandıkları Mizaha İlişkin Görüşler ile Mizah İklimi, Yöneticilerin Mizah Tarzları ve Çatışma Yönetimi Stratejileri Arasındaki İlişki, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), (Danışman: Doç. Dr. Ali Sabancı), Antalya: Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ulus, L.; Yaman, Y. ve Yalçıntaş, E. (2019). Üstün Yetenekli Çocukların Mizah Anlayışları. *Turkish Journal of Giftedness & Education*, 9(1), 61-78.
- Unaran, K. C. (2018). Familial Factors Behind Early Adulthood Humor, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Prof. Dr. Emre Selçuk), Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Wierzbicki, M. ve Young, R. D. (1978). The Relation of Intelligence and Task Difficulty to Appreciation of Humor. *Journal of General Psychology*, 99(1), 25-32.
- Ziv, A. (1990). Humor and Giftedness. *Gifted International*, 6(2), 42-51.
- Yerlikaya, E. E. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Mizah Tarzları ile Algılanan Stres, Kaygı ve Depresyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), (Danışman: Prof. Dr. Banu Yazgan İnanç), Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yerlikaya E. E. (2003). Mizah Tarzları Ölçeği (Humor Styles Questionnaire) Uyarlama Çalışması, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), (Danışman: Prof. Dr. Banu İnanç), Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
-